

PROBLEMATIKA VODIČSKÉHO OPRÁVNĚNÍ PRO PACIENTOV S EPILEPSIÍ V PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

**h. doc. MUDr. Vladimír Donáth, PhD.¹, MUDr. Maria Kuchar PhD.²,
MUDr. Darina Buranová, PhD.³, doc. MUDr. Pavol Sýkora, PhD.⁴,
doc. MUDr. Božena Piňhová, PhD.⁵**

¹Neurologické oddelenie, Nemocnica F.D. Roosevelta, Banská Bystrica

²Neurologická klinika LF UK, Nemocnica akademika Dérera, Bratislava

³Neurologická klinika LF UK, Bratislava

⁴Neurologické oddelenie, Detská fakultná nemocnica, Bratislava

⁵Neurologická klinika, Fakultná nemocnica, Martin

Epilepsia sa tradične považuje za rizikový stav pre vedenie motorového vozidla. Zlepšenie liečebných možností kontroly epilepsie, snaha integrácie do spoločenského života vedie k hľadaniu pravidiel odborného odporúčania k vydaniu vodičského oprávnenia aj pre pacientov, ktorí prekonali epileptické záchvaty. V komentári sa prezentujú názory a odporúčania výboru Slovenskej ligy proti epilepsii.

Úvod do problematiky

Problematika vodičského oprávnenia pre pacientov s epilepsiou je komplikovaná a v mnohých aspektoch neujasnená. International Bureau for Epilepsy ešte v r. 1997 vydalo 204 stranový dokument pojednávajúci o epilepsii a riadení motorových vozidiel. Napriek tomu doposiaľ ani v rámci Európskej únie (EU) nie sú jednotné kritéria a je všeobecne známou skutočnosťou, že rôzne štáty USA majú rôzne predpisy upravujúce vydávanie vodičských licencií pacientom s epilepsiou. Postup pri prípadnom navrátení vodičského oprávnenia je tiež rôzny a závisí na legislatíve danej krajiny. V niektorých krajinách EU je napríklad povolené viesť motorové vozidlá aj v prípade, ak pacient pri užívaní antiepileptickej liečby je bez záchvatov určité stanovené obdobie (spravidla 2 roky). V niektorých štátoch USA je toto obdobie len 6 mesiacov.

Slovenská liga proti epilepsii sa opakovanne zaoberala problematikou vodičského preukazu u pacientov s epilepsiou. Domnievame sa, že sú dva hlavné aspekty posudzovania schopnosti pacienta s epilepsiou viesť motorové vozidlo:

1. jeden aspekt je pohľad pacienta a úsilie všetkých zainteresovaných, vrátane neurológa, o maximálnu integráciu chorého s epilepsiou do spoločnosti; toto hľadisko tvorí výraznú motiváciu k liberalizácii predpisov
2. druhý aspekt je isté právne vákuum a snaha po určitej právnej istote pre lekára, ktorý povolenie vydáva.

Výbor Slovenskej ligy proti epilepsii na základe epidemiologických údajov o autonehodách pacientov s epilepsiou ako aj skúseností zo súdnoznaleckej problematiky zaujíma vedome a pre dnešnú dobu snáď neobvykle rigidnejšie stanovisko prísnych kritérií. Tento postoj dáva lekárom možnosť aj určitej právnej istoty pri rozhodovaní, pretože zvažuje situáciu autonehody, ktorú zapríčiňuje pacient s epilepsiou ako vodič. Názor výboru ligy bol diskutovaný na rôznych odborných akciách s epileptickou tematikou, najmä však v rámci postgraduálneho vzdelávania v problematike epilepsie (tzv. „epiškoly“). Počas týchto diskusií

v spoločnosti neurológov Slovenska neboli vznesené vážnejšie námietky, alebo iné prejavy nesúhlasu proti prezentovaným kritériám.

Predkladané odporúčania nepovažujeme za nemenné a oceníme každý konštruktívny prístup odborníkov. Upozorňujeme, že stanovisko zatiaľ nebolo prezentované do pôvodne žiadanej formy metodického listu.

Zistenie epilepsie a hlásenie

Podľa platných smerníc č. 17/1985 Vestníka MZd. SR osoby so záchvatovým ochorením strácajú oprávnenie viesť motorové vozidlá.

Čiastka 20–21 v odseku 7 uvádza:

- a) „Chyby a choroby, ktoré spôsobujú zdravotnú neschopnosť viesť motorové vozidlo u žiadateľov o vodičské oprávnenie
- b) Záchvatové stavy a zvýšená pohotovosť k ich vzniku, pričom tento fakt lekár, ktorý diagnostikoval záchvatové ochorenie je povinný hlásiť dopravnému inšpektorátu“.

Poznámka: V Slovenskej republike je postup hlásenia lekárom zaužívaný. Treba však vedieť, že v niektorých krajinách je táto povinnosť ponechaná na zodpovednosť pacienta. Hlásenie lekárom sa považuje za porušenie ochrany osobných údajov. Termín „zvýšená pohotovosť ku vzniku záchvatov“ považujeme za diskutabilný.

Kritériá pre získanie vodičského oprávnenia u osôb, ktoré prekonali epileptické záchvaty

I. kategória – vodič neprofesionál:

1. bezzáchvatové obdobie (s antiepileptickou liečbou – monoterapiou)
 - 3 roky pri priaznivých prognostických faktoroch
 - 4 roky pri nielen priaznivých prognostických faktoroch
2. obdobie (bez antiepileptickej liečby)
 - 1 rok pri priaznivých prognostických faktoroch
 - 2 roky pri nielen priaznivých prognostických faktoroch

3. EEG sa posudzuje individuálne

II. kategória – vodič profesionál:

Vrátenie vodičského oprávnenia vodičom profesionálom po prekonaní epileptických záchvatov nie je možné. Odporúča sa výnimka – riadenie traktorov bez transportu osôb.

III. kategória

Ak ide o jeden dokázaný epileptický záchvat, odovzdať vodičské oprávnenie, sledovať klinický stav a EEG neurológom jeden rok. Pred konečným rozhodnutím urobiť EEG po spánkovej deprivácii.

Poznámka: Skutočnosť o bezzáchvatovom období potvrdzuje pacient písomným čestným prehlásením, kde jeho podpis overí notár. Prehlásenie by malo obsahovať pacientovo meno a priezvisko, rodné číslo, adresu, údaj o dĺžke bezzáchvatového obdobia a údaj o dobe bez antiepileptickej liečby.

Priloha

Priaznivé faktory z hľadiska priebehu epilepsie

1. primárne generalizované záchvaty
2. výskyt záchvatov za mimoriadnych situácií
3. normálny neurologický nález
4. normálny psychologický stav
5. normálny záznam EEG alebo len nešpecifické abnormality.

Nepriaznivé faktory z hľadiska priebehu epilepsie

1. parciálne záchvaty s komplexnou symptomatológiou
2. začiatok ochorenia vo včasnom detstve
3. známky organického poškodenia mozgu
4. psychické zmeny
5. prekonaný status epilepticus
6. EEG nález.